

provincie **HOLLAND**
ZUID

Memo

Contact

M.A.J. Kuijpers-Linde
T 070 - 441 88 18
maj.kuijpers@pzh.nl

Datum

24 februari 2010

Aan

Dhr P. Jongejans

Kopie aan

Onderwerp

Aanvullende notitie PlanMER PSV

1. Inleiding

Eind januari heeft tussen Commissie m.e.r en de provincie overleg plaatsgevonden over de inhoud van de eerste reactie van de Commissie m.e.r. op het PlanMER Provinciale Structuurvisie. Op de volgende punten is om aanvullende informatie gevraagd:

1. Beschrijving van de beoordelingsmethode.
2. Toelichting op de score in de beoordelingstabel. De gehele tabel zal worden toegelicht.
3. Toelichting op de relatie tussen de Nationale Ecologische Hoofdstructuur (ILG), de natuuraanduiding in de streekplannen en in de Provinciale Structuurvisie.
4. Een passende beoordeling voor Natura 2000 gebieden waarin de gevolgen voor de natuur worden getoetst aan de instandhoudingsdoelen voor het desbetreffende gebied en duidelijk wordt gemaakt of deze in gevaar komen.

Deze punten worden achtereenvolgens behandeld in deze notitie.

2. Beoordelingsmethode

algemene opzet

De methode om de duurzaamheidseffecten van de nieuwe ruimtelijke visie te bepalen bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. Opstellen beoordelingskader;
2. Uitwerking van een integraal, ruimtelijk expliciet beeld voor een trendmatig scenario (trendscenario) en het beleidsalternatief (Beleidsscenario);
3. Effectbepaling per beoordelingscriterium.

Elk van deze onderdelen wordt hieronder nader toegelicht.

Opstellen beoordelingskader

De lijst van veertien provinciale belangen (beleidsambities) uit de Structuurvisie is geordend in de domeinen planet, profit en people. Als een belang meerdere domeinen omvatte, is het belang opgesplitst in beleidsambities per domein. Dit kader dat in totaal 17 criteria bevat, is opgenomen in het PlanMER op pagina 31.

Uitwerking integraal ruimtelijk beeld voor trend en Beleidsscenario

Per beleidsambitie zijn de trend in ruimtelijke ontwikkelingen, het beleid in de visie en de blokkades (knelpunten) weergegeven (zie paragraaf 5.2 in de PlanMER). Veel beleid betreft een voortzetting van het bestaand beleid.

Vervolgens is gediscussieerd over de verschillen tussen bestaand -, nieuw beleid en de blokkades. Omdat het effect van de sturing via vooroverleg moeilijk te duiden is, zijn de nuances in overzichten vastgelegd. Dit is gepresenteerd aan en besproken met de opstellers van de visie. Deze discussie heeft geleid tot zeven punten die kunnen leiden tot een andere ruimtelijke inrichting van Zuid-Holland. Deze zijn uitgewerkt tot een samenhangend ruimtelijk expliciet kaartbeeld van Zuid-Holland in 2020 **zonder** nieuw ruimtelijk beleid (=Trendscenario) en **met** nieuw ruimtelijk beleid (= Beleidsscenario). Voor deze uitwerking is gebruik gemaakt van het model Ruimtescanner dat in staat is de verschillende ambities te integreren op basis van economische uitgangspunten (Hilferink and Rietveld, 1999; Loonen and Koomen, 2009). De vraag naar ruimte door de verschillende sectoren (wonen, werken, natuur recreatie, landbouw etc.) wordt hierin onderling afgewogen en geconfronteerd met de hiervoor beschikbare en geschikte locaties. Deze kaartbeelden hebben een ruimtelijke resolutie van 100x100 meter.

Vergelijking van de kaartbeelden voor het Trendscenario en het Beleidsscenario laat zien waar mogelijke verschillen in de ruimtelijke inrichting van Zuid-Holland kunnen optreden wanneer het bestaande beleid vervangen wordt door het nieuwe voorgestelde beleid. Op deze manier kunnen we het effect van het beide beleidslijnen die elk bestaan uit een groot aantal sectorale maatregelen, in samenhang beoordelen. Het ruimtelijk beeld van het Beleidsscenario is dus de uitkomst van een modelsimulatie en niet een optelsom van de sectorale beleidskaarten en de functiekaart.

Effectbepaling per beoordelingscriterium

Voor de beleidsambities zijn beoordelingscriteria geselecteerd aan de hand van de onderwerpen in overzichtstabel op pagina 31 van het PlanMER-rapport. Bij het uitwerken van het beoordelingskader zijn, in overleg met het projectteam, de beoordelingscriteria zodanig gekozen dat de spanning tussen de drie domeinen: people, planet en profit in ruimtelijke afwegingen tussen de functies natuur, water, landbouw, recreatie en landschap zichtbaar wordt. De twee ruimtelijke kaartbeelden van Zuid-Holland in 2020 zijn vervolgens gebruikt om per criterium tot een beoordeling van het beleid te komen. Bij deze beoordeling is waar

mogelijk gebruik gemaakt van in modellen vastgelegde kennis en verder vertrouwd op het oordeel van experts. Deze stap heeft voor het landelijk gebied (de groene ruimte: primaire verantwoordelijkheid voor de provincie) en het stedelijk gebied (de stedelijke ruimte: primaire verantwoordelijkheid van gemeenten) verschillend plaatsgevonden zoals in de volgende twee paragrafen wordt beschreven.

Effectbepaling landelijk gebied

Voor de beoordeling van de effecten van het nieuwe ruimtelijk beleid voor natuur, landschap, water, recreatie en landbouw (in relatie tot klimaatverandering) is een literatuurstudie uitgevoerd en is een expertmeeting met onderzoekers van Alterra (WUR), VU en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) georganiseerd.

De beoordeling heeft via de volgende stappen plaatsgevonden.

1. Met behulp van de ruimtelijke beelden van het Trendscenario en het Beleidsscenario zijn verschilkaarten voor natuur, landbouw, glastuinbouw en verstedelijking gemaakt. Deze kaarten geven aan op welke locaties deze sectoren verdwijnen of verschijnen ten opzichte van het basisjaar (2000).
2. In de expertmeeting is gediscussieerd over de verschillen tussen bestaand en nieuw beleid en de daaruit afgeleide ruimtelijke beelden. Deze ruimtelijke beelden van het Trend- en Beleidsscenario en de verschilkaarten, laten zien wat de mogelijke effecten voor de verschillende beleidsthema's kunnen zijn. Vooral de EHS en de ligging van de Natura2000 gebieden zijn aan de orde geweest.
3. De deskundigen hebben in kaartbeelden aangegeven welke delen van Zuid-Holland belangrijk zijn voor de verschillende opgaven. Zo gaf Alterra aan dat Midden-Delfland belangrijk is voor weidevogels en dat de ontwikkelingen in dit gebied (toenemende versnippering) leiden tot achteruitgang van de kwaliteit van deze leefgebieden voor weidevogels. De aanduiding van de Groene ruggengraat wordt gezien als een stap naar het realiseren van een meer robuust natuursysteem. PBL en VU hebben de landschappelijke kwaliteit bekeken en hebben vooral de openheid van het veenweide gebied in beeld gebracht. Dit beeld verandert door doorsnijdingen, uitbreiding glastuinbouw, verandering in de landbouw en stedelijke uitbreidingen.
4. Vervolgens zijn de resultaten van stap 2 en stap 3 gecombineerd en zijn de effecten van het Trendscenario en het Beleidsscenario beoordeeld en zijn deze in de discussie onderbouwd. Als aanvulling op de expertbeoordeling hebben de volgende extra beoordelingen plaatsgevonden:
 - *Effect klimaatverandering:* voor het in beeld brengen van de mogelijke effecten van klimaatveranderingen is gebruik gemaakt van de Klimaat-effectatlas zoals die in het kader van het programma Klimaat voor Ruimte is ontwikkeld en de PlanMER die voor het Waterplan is opgesteld.
 - *Gevolg ontwikkeling greenports:* voor een aantal specifieke locaties is gebruik gemaakt van de resultaten van uitgevoerde onderzoeken en PlanMER's (greenports, Boskoop en Nieuwkoop).
 - *Gevolgen door veranderingen in de landbouw:* De effecten voor de landbouw zijn op basis van een beperkte literatuurstudie vastgesteld.

Effectbepaling stedelijk gebied

Voor de beoordeling van de effecten van het nieuwe ruimtelijke beleid op het gebied van wonen, bedrijvigheid, bereikbaarheid, basiskwaliteit (lucht en geluid), veiligheid en energie is waar mogelijk gebruik gemaakt van aanvullende kwantitatieve verkeersberekeningen.

Voor het in beeld brengen van de mobiliteitsmaatregelen en de indicatoren gerelateerd aan mobiliteit (bv. geluid en luchtkwaliteit) zijn de ruimtelijke kaartbeelden voor het Trendscenario

en de Beleidsvariant gecombineerd met verkeerskundige modelleringen die in het kader van de studie Nederland Later van het toenmalig Milieu- en Natuurplanbureau zijn uitgevoerd met het model Tigris-XL (MNP, 2007). Hierbij is de Beleidsvariant opgevat als een extra verdichtingsvariant ten opzichte van het bestaande beleid vergelijkbaar met de bundeling- en intensiveringsoptie uit Nederland Later. Deze exercities heeft geleid tot beelden over de belasting van het wegennet. Het beeld van de verstedelijking en deze netwerkgegevens zijn vervolgens gebruikt om een aantal indicatoren in te schatten op het gebied van bereikbaarheid, basiskwaliteit en bereikbaarheid.

3. Toelichting op score in beoordelingstabel

De Commissie voor de m.e.r. constateert dat de beoordelingstabel een overzichtelijk beeld van de verschillen in effecten tussen het bestaande beleid ('trendscenario') en het nieuwe beleid geeft. Vervolgens merkt de Commissie m.e.r. op dat de onderbouwing van de effectbeoordeling nauwelijks navolgbaar is. Dit geldt vooral voor de thema's energie, landschap, bedrijvigheid en bereikbaarheid. Het verschil in effect tussen het bestaande en nieuwe beleid is in de laatste kolom van de beoordelingstabel op pagina 55-57 in het PlanMER-rapport op de volgende wijze weergegeven:

- Wanneer het nieuwe beleid meer bijdraagt aan een gewenste ontwikkeling dan het bestaande ruimtelijk beleid, dan is de score positief (blauw gekleurd). Blauw betekent dus dat het effect van het nieuwe ruimtelijk beleid positiever wordt geschat dan het bestaande beleid
- Indien het verschil klein is, krijgt het beoordelingscriterium de kleur geel: neutraal.
- Als de bijdrage van het nieuwe ruimtelijk beleid lager wordt geschat dan het bestaande beleid, dan is de beoordeling negatief (rood).

Als aanvulling op het PlanMER-rapport wordt in de onderstaande tekst per thema duidelijk aangegeven waarom de bijdrage van het nieuwe beleid anders wordt ingeschat dan het huidige provinciale beleid.

NB: De laatste kolom laat zien waar de verschillen wat betreft de inschatting tussen bestaand en nieuw beleid zitten.

3.1 Planet indicatoren

Biodiversiteit

Bescherming Natura2000-gebieden en beschermde natuurgebieden

Ten onrechte is het effect van het beleid als "waarschijnlijk negatief" beoordeeld. De beoordeling is aangepast in "bijdrage van beleid is zeer beperkt", omdat de planologische bescherming van Natura2000-gebieden is versterkt door de opname van alle Natura2000 gebieden in de Verordening Ruimte.

In het Beleidsscenario neemt de recreatiedruk op de gebieden nabij de Natura2000 gebieden zijn gelegen wel meer toe (Provinciale landschappen en de Zuid-Hollandse Delta).

De realisatie provinciale EHS:

Waarom is score van het nieuwe beleid op deze kwantitatieve aspecten van biodiversiteit lager dan het bestaande beleid?

- De beoordeling is gebaseerd op de provinciale EHS en dus ook de ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden die nu niet meer tot de EHS behoren, zijn meegenomen.
- Wanneer alle nieuwe ambities op de kaart worden gezet, is de ruimte voor het realiseren van de EHS in het Beleidsscenario, beperkter dan in het scenario voor het bestaande beleid. Dit heeft te maken met het feit dat in het Beleidsscenario de ruimte voor glastuinbouw en recreatie (vooral in het landschappelijk netwerk) groter is geworden. Dit geldt ook voor de natuurgebieden nabij Natura 2000 gebieden. De

verstedelijkingsdruk op het buitengebied is in het Beleidsscenario wat lager omdat er meer binnenstedelijk wordt gerealiseerd, echter de ruimte voor landelijk wonen blijft gelijk. De afweging tussen ecologie en economie valt dus in het Beleidsscenario wat betreft de ruimtelijke inrichting wat gunstiger uit voor de economie (glastuinbouw en recreatie).

Robuustheid biodiversiteit

De bijdrage van het nieuwe beleid om een robuust natuursysteem te ontwikkelen, is neutraal beoordeeld ten opzichte van het bestaande beleid. Het herstel van de getijdenwerking in de Zuid-Hollandse wateren en de ambities wat betreft het realiseren van de Groene Ruggengraat zullen leiden tot gunstiger abiotische randvoorwaarden in grote gebieden, zoals de Zuid-Hollandse eilanden en het oostelijke deel van het Groene Hart. Echter vanwege de grotere ruimtedruk in het landelijk gebied en het schrappen van ecologische verbindingen in de provinciale EHS, ligt met name in het gebied nabij het stedelijk netwerk, versnippering op de loer.

Weidevogels

Het effect van het ruimtelijk beleid op de belangrijke gebieden voor weidevogels is ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid door experts van Alterra als negatief beoordeeld. De redenen hiervoor zijn:

- dat de weidevogelgebieden in het westelijk deel van provincie voor een belangrijk deel samenvallen met de gebieden die gekenmerkt worden door een hoge recreatiedruk. Doorsnijdingen met fietspaden hebben een negatief effect op de leefgebieden van deze vogels
- in het oosten kan de vernatting van de prioritair gebieden, tot afname van de omvang van de leefgebieden van deze vogels leiden.

Watersysteem:

Waterkwaliteit, grondwaterkwaliteiten verzilting

In het nieuwe Waterplan is het beleid tot 2015 vastgelegd. Het effect van dit beleid voor de water- en grondwaterkwaliteit is positief: Deze kwaliteiten zullen verbeteren door technische verbeteringen in de waterketen (bijvoorbeeld gesloten waterkringlopen in de glastuinbouw en aansluiting van glastuinbouw op de riolering). Het additionele effect van het nieuwe ruimtelijk beleid op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater is als neutraal ingeschat, omdat:

- het nieuwe ruimtelijk beleid geen aanvullende ruimtelijke maatregelen kent ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid.
- het nieuwe ruimtelijk beleid niet leidt tot grootschalige verandering in bronnen die van invloed zijn op de kwaliteit van het watersysteem.
- door vernatting van het veenweidegebied het denkbaar is dat de waterkwaliteit in deze gebieden tijdelijk zal verslechteren. Dit effect is lastig in te schatten.
- het meer sturen op het sluiten van kringlopen ertoe kan leiden dat er in droge periode minder gebiedsvreemd water in gebieden dient te worden ingelaten. Dit heeft een positief effect op de kwaliteit van het oppervlakte water.
- tot 2015 de watervoorziening voor de landbouw en glastuinbouw is gegarandeerd. Na 2015 zal lopend onderzoek moeten uitwijzen welke oplossingen in het watersysteem en de landbouw denkbaar zijn. De effecten van de ruimtelijke keuzes na 2015 zijn in dit PlanMER niet meegenomen.

Verdroging

In het Beleidsscenario neemt het areaal verdroogd gebied iets af. Het betreft hier de gebieden langs de kust en de gebieden in het veenweidegebied. In het Beleidsscenario is namelijk verondersteld:

- dat in gebiedsprocessen meer gestuurd wordt op het vasthouden van gebiedseigen water,
- dat indien nodig watervragende functies worden verplaatst

- en dat in gebiedsprocessen meer een “functie volgt peil” strategie wordt gevolgd. De ruimtelijke ordening en – inrichting dragen dus bij aan het verminderen van het verdrogingvraagstuk in de kust en het veenweidegebied.

Wateroverlast en watertekort

Het Beleidsscenario scoort ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid positief, omdat in het Beleidsscenario verondersteld is dat:

- de investeringen in het bestaand stedelijk gebied (nieuwbouw en herstructurering) zullen bijdragen aan het herinrichten van het stedelijk watersysteem.
- wateropvang in en nabij steden goed met andere nieuwe functies (recreatie en groen) kan worden gecombineerd.
- het meer concentreren van watervragende functies zoals de glastuinbouw kansen biedt voor ruimtelijke oplossingen wat betreft het waterkwantiteitsvraagstuk.

Bodem

Bodemdaling

De bijdrage van het nieuw provinciaal ruimtelijk beleid ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid is neutraal beoordeeld, omdat:

- alle maatregelen om bodemdaling tegen te gaan, nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Zowel het aanwijzen van de prioritaire gebieden (het maken van de kaarten waar het speelt), het inventariseren van de gevolgen voor de landbouw (agenda voor de landbouw) als het concreet begrenzen van de Groene Ruggengraat is op de onderzoeksagenda geplaatst. Dit maakte het heel lastig om het verschil tussen het huidige beleid en het nieuwe beleid te duiden.

Achteraf was het misschien beter geweest om dit niet te beoordelen, vanwege de grote onzekerheid.

Bodemverontreiniging

Het beleid ten aanzien van bodemsanering is niet gewijzigd. In het Beleidsscenario wordt meer ingezet op stedelijke herstructurering en nieuwbouw in het stedelijk gebied. Dit kan er toe leiden dat bodemsaneringsoperaties naar voren worden geschoven. Dit is een positief effect. In het Beleidsscenario wordt de ondergrond intensiever benut (energiesysteem). Dit gebruik kan leiden tot een verspreiding van bestaande bodemverontreinigingen. Om deze redenen is de score van het nieuwe beleid ten opzichte van bestaand beleid als neutraal beoordeeld.

Energie

CO₂ reductie, aandeel duurzame energie en energiebesparing in gebouwde omgeving

De score van het nieuwe ruimtelijk beleid is positief ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid omdat:

- Door het realiseren van het stedenbaanconcept en het meer nadrukkelijk sturen op verdichten rond OV knooppunten in het stedelijk netwerk, is de afstemming tussen het verkeerssysteem en de gebouwde omgeving in het Beleidsscenario groter dan in het Trendscenario. Dit heeft tot gevolg dat in het Beleidsscenario het aantal voertuigkilometers kleiner is en het aandeel OV groter. Dit draagt bij aan de CO₂ reductie.
- Investerings in het bestaand stedelijk gebied en het toepassen van de SERladder vergroten de kansen om maatregelen op het gebied van energiebesparing door te voeren. In de bestaande voorraad is in het Beleidsscenario, de energiebesparing hoger geschat.
- In het Beleidsscenario wordt meer gestuurd op het aanleggen van warmtenetten en het benutten van aardwarmte. Door intensiever gebruik van de steden en de dynamiek in het bestaand stedelijk gebied is het makkelijker over te gaan naar duurzame energiesystemen
- Door de sterkere concentratie van glastuinbouw in de greenport Westland in Beleidsscenario zijn er in het nieuwe beleid de kansen voor succesvolle

implementatie van systeeminnovaties (op het gebied van energie) groter. Wat betreft de windenergie is de score neutraal: in het Beleidsscenario zijn weliswaar twee nieuwe locaties aangewezen voor windparken. Tegelijkertijd is echter de kans op het plaatsen van windturbines in het Groene Hart sterk afgenomen ten opzichte van het bestaande beleid. In de Provinciale Landschappen, de Nationale Landschappen en de Rijksbuffers is de kans om windturbines te plaatsen gering. In deze gebieden is de sturing op ruimtelijke kwaliteit sterker.

3.2 Indicatoren People

Landschap

De provinciale structuurvisie is op een aantal punten positief beoordeeld wat betreft de versterking van de kernkwaliteiten in Zuid-Holland omdat

- de bescherming van de Nationale Landschappen Hoekse waard, Groene Hart en de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de Verordening goed is verankerd. Gecombineerd met de introductie van contouren voor het gehele grondgebied, is de bescherming in het Beleidsscenario juridisch beter verankerd dan voorheen.
- de nieuwe sturing langs een kwaliteitspoor leidt tot meer aandacht voor de kernkwaliteiten in gebiedsprocessen en geeft de provincie instrumenten om in te grijpen als bijvoorbeeld ontwikkelingen in de landbouw leiden tot aantasting van kernkwaliteiten in een specifiek gebied.
- een sluipende verrommeling van linten in de waarden kan door het verplicht stellen van een kwaliteitstoetsing worden tegengegaan.
- voor de kernkwaliteiten van de Bollenstreek kan het nieuwe beleid negatief uitpakken omdat het concentreren van de activiteiten in dit gebied en sturen op het behoud van het bollenareaal kan resulteren in het omspuiten van waardevolle graslanden.
- wat betreft de kwaliteiten van de kust is het bestaande beleid met uitzondering van de transformatieopgaven, 1 op 1 doorvertaald naar de nieuwe beleidsvisie. Beleid ten aanzien van functies op het strand en de bescherming van de duinen blijft in grote lijnen gelijk. Hier is de beoordeling van het nieuwe beleid ten opzichte van het bestaande beleid neutraal.

Basiskwaliteit

De basiskwaliteit voor de Zuid-Hollandse burgers zal door de nieuwe structuurvisie niet sterk veranderen.

- Door het intensief benutten van het stedelijk gebied kan de geluidhinder iets toenemen in de woonomgeving. Daarom is in de tabel aangegeven dat het effect waarschijnlijk negatief is.
- De provinciale structuurvisie zet sterk in op het verbeteren van de recreatiemogelijkheden nabij steden. Via programma's en projecten zal de provincie hier voorzieningen in samenwerking met andere partijen realiseren. De extra inzet op groenvoorzieningen, het rekening houden met de samenhang tussen groen in het stedelijk netwerk en daarbuiten en de aanleg van fietspaden zijn argumenten voor een positieve score ten opzichte van het bestaande beleid. Bezuinigingen op Roods zijn hier buiten beschouwing gelaten, omdat dit zowel voor bestaand als nieuw beleid geldt.

Woningaanbod

Of er verschillen zijn tussen de scenario's wat betreft de aansluiting van vraag en aanbod op de woningmarkt is lastig te bepalen. De beoordeling van het nieuwe ruimtelijk beleid ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid is geel: geen verschil.

- De verstedelijkingsafspraken die met het Rijk en de regio zijn gemaakt, zijn in het nieuwe beleid ongewijzigd overgenomen.
- De bijdrage van het provinciaal ruimtelijk beleid ten opzichte van nationaal – en

gemeentelijk (ruimtelijk) beleid op het functioneren van de regionale woningmarkt (afstemming vraag en aanbod) is beperkt.

Veiligheid

Zoals in het PlanMER rapport beschreven is het niet waarschijnlijk dat binnen nu en 2020 al grote aanpassingen in de secundaire keringen zijn gerealiseerd. Wel worden de regionale keringen door het expliciet opnemen in de verordening beter beschermd. Het verschil in effect op overstromingsrisico tussen bestaand en nieuw ruimtelijk beleid is daarom als gering beoordeeld.

De ruimtelijke uitwerking van het externe veiligheidsbeleid is niet beoordeeld omdat de beleidskaders niet zijn gewijzigd en nog in ontwikkeling is.

Conclusie “people”

Wanneer de score van de verschillende beoordelingscriteria op het gebied van people vergeleken wordt, dan blijkt dat het verschil tussen het bestaande en nieuwe ruimtelijk beleid vooral zit in de versterking van de kwaliteiten van de verschillende landschapstypen.

3.3 Indicatoren Profit

Landbouw

Het effect van het nieuwe ruimtelijk beleid is voor de toekomst van de verschillende sectoren van de landbouw in beeld gebracht

Productiviteit grondgebonden veeteelt

In het PlanMER rapport wordt geconcludeerd dat het nieuwe ruimtelijk gedifferentieerde beleid voor de landbouwsector nog niet kan worden beoordeeld. Dus het effect van het onderscheid in 4 landbouwtypen op de functiekaart is niet beoordeeld. Na het uitkomen van de geagendeerde landbouwvisie kunnen de effecten voor de landbouw in de verschillende gebieden in beeld worden gebracht.

Uit de studies die in het kader van de voorloper voor het Groene Hart (Leven met water) en door de Raad voor het Landelijk gebied zijn uitgevoerd, wordt geconcludeerd dat wanneer er meer gestuurd wordt op het behouden van kwaliteiten zoals de kernkwaliteiten van het landschap, behoud van weidevogelgebieden en robuuste natuur, dit gevolge heeft voor de productieomstandigheden voor de grondgebonden veeteelt. In waardevolle landschappen en in gebieden die deel gaan uitmaken van de Groene Ruggengraat lopen boeren de kans dat vanuit economisch oogpunt noodzakelijke aanpassingen in hun productieomstandigheden strijdig zijn met deze landschappelijke en ecologische belangen.

Ha Bollenteelt

Het nieuwe ruimtelijk beleid wordt ten opzichte van het bestaand beleid negatief beoordeeld omdat:

- Ondanks het compensatiebeleid kan het areaal in het Beleidsscenario verder afnemen. Bollengerelateerde bedrijvigheid (logistiek, opslag en kennisinstellingen) kan zich in het gebied gemakkelijker vestigen, omdat meer gestuurd wordt op de samenhang tussen teelt, logistiek en technologie. Dit heeft in de model simulatie voor het Beleidsscenario geleid tot een verdergaande afname van het bollenareaal.

Ha glastuinbouw op bestaande locaties en ruimte voor nieuwe glastuinbouwlocaties (ruimte voor intensieve glastuinbouw).

Het nieuwe ruimtelijk beleid scoort wat betreft het aantal ha glastuinbouw op en in nabijheid van bestaande locaties iets slechter dan het bestaand ruimtelijk beleid omdat

- In de verordening is een beleidskader voor de uitbreiding van glastuinbouw vastgelegd (artikel 4). De uitbreiding van het areaal glas in de glastuinbouwgebieden buiten de concentratiegebieden is hierdoor niet meer mogelijk.

- Na 2015 is het denkbaar dat binnen de bestaande locaties meer ruimte voor water gereserveerd moeten worden, wat ten koste kan gaan van het areaal glas. Het nieuwe ruimtelijk beleid scoort beter op het wegingcriterium "ruimte voor intensieve glastuinbouw" omdat op de functiekaart twee nieuwe zoeklocaties zijn aangeduid.

Vernatting en droogteschade voor de landbouw

Het Beleidsscenario scoort wat betreft vernattingschade slechter dan het bestaande beleid. Voor droogteschade is dit precies andersom. Hier scoort het Beleidsscenario juist beter. Hoewel er geen concrete keuzes zijn gemaakt over de ruimtelijke inrichting van het watersysteem na 2015 en de inrichting van de Groene Ruggengraat is in het Beleidsscenario verondersteld dat in het Groene Hart de natuurbelangen in het provinciaal ruimtelijk beleid, zwaar wegen. Dit is vertaald in het Beleidsscenario in een aanpassing in het watersysteem (aanpassen peilbeheer). Daarom is de score voor het nieuwe beleid op dit punt negatief.

Omdat in het Beleidsscenario in gebiedsprocessen de lagenbenadering meer wordt toegepast, zal dit leiden tot het vasthouden van water in het eigen gebied. Hierdoor wordt de droogteschade van de landbouw kleiner. Daarnaast is verondersteld dat de teelten meer worden aangepast aan het wateraanbod.

Verziltingsproblematiek op de Zuid-Hollandse eilanden, het veenweidegebied en de droogmakerijen

De verziltingsproblematiek op de Zuid-Hollandse eilanden is in dit PlanMER niet beoordeeld omdat dit vraagstuk op de onderzoeksagenda is geplaatst.

Bedrijvigheid en bereikbaarheid

In het nieuwe ruimtelijk beleid zijn de randvoorwaarden voor de ontwikkeling van kantoren- en bedrijventerreinen eenduidig vastgelegd. Deze planologische duidelijkheid maakt het mogelijk vraag en aanbod naar terreinen beter in balans te brengen en de economische risico's door leegstand en door waardeverlies aan vastgoed te verkleinen. Toepassing van de SERladder moet voorkomen dat bestaande bedrijventerreinen steeds extensiever worden gebruikt en nieuwe bedrijventerreinen worden ontwikkeld. In het nieuwe ruimtelijk beleid zijn ook regels opgenomen die moeten leiden tot een verdergaande concentratie van kantoren nabij OV knooppunten. Bereikbaarheid wordt als een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor bedrijvigheid gezien. In een studie van het Planbureau voor de leefomgeving is een scenario met nadruk op bundeling en herstructurering uitgewerkt. De gegevens uit deze studie zijn hier gebruikt om de verkeersafwikkeling in het Trendscenario en Beleidsscenario in beeld te brengen.

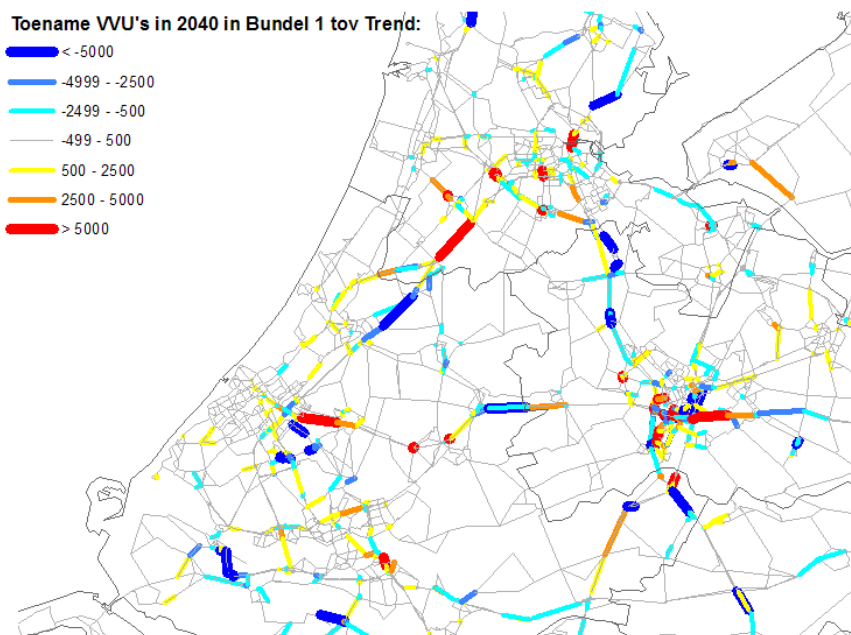
Als aanvulling op de beoordeling in het PlanMER-rapport wordt hier de score wat betreft de bereikbaarheidsaspecten onderbouwd.

Ontsluiting bedrijventerreinen ten opzichte van hoofdwegennet

De ontsluiting van bedrijventerrein ten opzichte van hoofdwegennet is verbeterd omdat via transformatie en herstructurering een groter aandeel van de bedrijvigheid in het Beleidsscenario op de goed ontsloten terreinen is gevestigd.

Bereikbaarheid en congestie

In de onderstaande figuur zijn de verschillen tussen de verkeersafwikkelingen (congestie) tussen beide scenario's weergegeven.

Figuur Verschil congestie op hoofdwegenet in Trendscenario en Beleidsscenario
Bron: Studie NL Later

Door de sterke concentratie van activiteiten in de steden is de congestie op de wegen nabij steden groter, terwijl op andere wegvakken het beeld omgekeerd is. De totale congestie op het hoofdwegenet is in beide scenario's ongeveer gelijk. Daarom is het nieuw ruimtelijk beleid ten opzichte van het bestaand ruimtelijk beleid neutraal beoordeeld. Bij bereikbaarheid is vooral gekeken naar de bereikbaarheid van werklocaties en voorzieningen.

De bereikbaarheid verbetert in het Beleidsscenario ten opzichte van het bestaande ruimtelijk beleid omdat woon- en werklocaties beter op elkaar zijn afgestemd. Door de grotere concentratie van werkgelegenheid rond OV locaties neemt ook de bereikbaarheid via het OV iets toe. Dit is de reden geweest om het nieuwe beleid ten opzichte van het bestaande beleid, voor het beoordelingscriterium "OV-bereikbaarheid steden" een positieve score te geven.

In de Verordening is een artikel opgenomen over detailhandel buiten centra. In de visie is beschreven dat de bestaande detailhandelstructuur in de stedelijke centra, stadsdeel- en wijkcentra gehandhaafd blijft. Dit is een voortzetting van het bestaande beleid, met dien verstande dat het via de verordening eenduidiger is geregeld. Hierdoor heeft er in het Beleidsscenario een verdergaande concentratie van voorzieningen plaatsgevonden. Gecombineerd met de hogere concentraties van bevolking in de steden, vormt dit de reden voor de blauwe score (effect van nieuw beleid is waarschijnlijk positief) van het nieuwe beleid.

Recreatie

In de beoordeling heeft het nieuwe ruimtelijk beleid ene positieve score gekregen omdat:

- In het nieuwe beleid is via het concept Provinciale Landschappen ruimte om de recreatiemogelijkheden voor de stedeling te versterken. Verondersteld wordt dat rond de steden nieuwe fietspaden worden aangelegd. Ook is ruimte voor kleinschalige recreatie-ontwikkelingen.
- Naast de landbouw gericht op agrarische productie is er ook ruimte voor een meer verbrede landbouw in met name de gebieden die in deze provinciale landschappen liggen.

4. EHS in streekplannen en Provinciale structuurvisie

De Commissie voor de m.e.r. heeft verzocht expliciet aan te geven wat de verschillen zijn tussen de EHS in de streekplannen en de EHS op de functiekaart van de Provinciale Structuurvisie.

De EHS is het samenhangend netwerk van natuurgebieden van (inter)nationaal belang. In Zuid-Holland is de EHS eerder al globaal begrensd in de vier streekplannen. Deze begrenzing was globaal en kan soms zelfs worden opgevat als een ruime jas. Volgens de ontwerp-AMvB Ruimte dient de EHS door de provincies op perceelsniveau te worden begrensd en beschermd in de Verordening Ruimte.

Bij het begrenzen van de EHS is beoordeeld of de eerdere globale EHS nog actueel en correct is en of alle delen daarvan wel zijn aan te merken als van (inter)nationaal en provinciaal belang. Dit is gebeurd op basis van de vastgestelde natuurgebiedsplannen, gecorrigeerd en beoordeeld op omvang, kwaliteit en samenhang en op provinciaal belang. Dat laatste (provinciaal belang) is ingegeven door opmerkingen vanuit het Rijk dat in Zuid-Holland teveel losliggende kleine natuurgebieden tot de EHS werden gerekend.

In de Provinciale Structuurvisie is de geactualiseerde begrenzing van de EHS opgenomen. In vergelijking met de streekplannen zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd.

1. De term PEHS (Provinciale Ecologische Hoofdstructuur) wordt niet meer gebruikt omdat deze in de Provinciale Structuurvisie hetzelfde is als de EHS.
2. De Natura 2000-gebieden worden conform de inhoud van de ontwerp-AmvB Ruimte in hun geheel tot de EHS gerekend, dus inclusief de daarbinnen gelegen agrarische gebieden zonder verwervings- en/of inrichtingstaakstelling en met een ander bestemmings- en beschermingsregime. Hierbij is de meest recente begrenzing aangehouden zoals vastgelegd in de verschillende (definitieve, ontwerp of conceptontwerp) aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Blijvend agrarisch gebied speelt vooral in het Oudeland van Strijen en in mindere mate in de Boezems Kinderdijk en Broekvelden-Vettenbroek-Polder Stein. In de laatste twee gebieden is er overlap met het zoekgebied voor de Groene Ruggengraat. Dit kan betekenen dat in de toekomst voor deze gebieden alsnog een verwervings- en/of inrichtingstaakstelling kan gaan gelden.
3. Bestaande bos- en natuurgebieden worden alleen tot de EHS gerekend mits van voldoende omvang, kwaliteit en samenhang. Dit betekent dat kleine (< 5 ha) en geïsoleerd liggende natuurgebiedjes en verspreid liggende natuur- en landschapselementen (zoals zandwallen, poelen, geriefbosjes, griendjes, boom- en bloemdijken) niet meer tot de EHS behoren, tenzij de natuurwaarden van bovenregionaal belang zijn of een bijzondere wettelijke bescherming hebben. Ook grotere relatief jonge bosaanplanten worden doorgaans niet tot de EHS gerekend (bijvoorbeeld de jonge bosaanplanten die in het kader van landinrichtingsprojecten op de eilanden bij de dorpskernen zijn aangelegd). De begrenzing is aangepast.
4. Nieuwe natuurgebieden zijn in provinciale structuurvisie tot de EHS gerekend zoals vastgelegd in de meest actuele vastgestelde natuurgebiedsplannen of in voorbereiding zijnde wijzigingen daarop (onder meer een verschuiving bij de Zoetermeerse Meerpolder en een toevoeging van een zoekgebied langs de Diefdijk).
5. In de streekplannen zijn **indicatief** meer dan 100 provinciale ecologische verbindingen opgenomen. Om meer evenwicht te bereiken tussen ambities en middelen zijn deze

ecologische verbindingen opnieuw beoordeeld op 'provinciaal belang'. Daarbij zijn drie criteria gehanteerd, te weten provinciale verantwoordelijkheid, ecologische effectiviteit en haalbaarheid. In het PlanMERrapport wordt de suggestie gewekt dat de helft van de ecologische verbindingen wordt geschrapd: van 900 naar 480 ha. De aanduiding "de helft" is onjuist omdat deze getallen alleen de nog te realiseren PEHS-verbindingen betreft. De totale omvang van de provinciale ambitie bedraagt ongeveer 2600 ha. Hiervan ligt een deel in de EHS en is al een belangrijk deel gerealiseerd. Een ruwe schatting is dat in totaal 25% van alle nog te ontwikkelen (P)EHS-verbindingen wordt geschrapd. In de Rijks-EHS verbindingen **wordt niet geschrapd**.

6. Voor zover niet al verworven of al eerder concreet begrensd is de Groene Ruggengraat in de PSV opgenomen in de vorm van een indicatief tracé.

Deze verschillen zijn in figuur 8.5 op de kaart weergegeven. In de beoordeling is met deze verschillen rekening gehouden.

In het PlanMER rapport is niet gebruik gemaakt van de Midterm review van het ILG om de volgende redenen:

- De review is nog niet gereed: deze wordt in de zomer gepubliceerd
- De ILG-afspraken met het Rijk betreffen uitsluitend de nationale ecologische hoofdstructuur en deze hebben een ander zichtjaar (namelijk 2013). loopt tot 2013 en kent geen PEHS.

5. Passende beoordeling

De ontwikkelingen en voorstellen zoals in de beleidskaders van de structuurvisie beschreven, zijn niet concreet genoeg om deze te kunnen toetsen op de significante gevolgen voor elk Natura2000 gebied. Daarom is geen passende beoordeling per gebied uitgevoerd. De Commissie heeft geadviseerd om als aanvulling op het PlanMERrapport een passende beoordeling op hoofdlijnen op te stellen en die te laten aansluiten bij het abstractieniveau van het plan, zodat de beoordeling in de beoordelingstabel beter onderbouwd wordt.

De passende beoordeling vindt op globaal niveau plaats. We zijn als volgt te werk gegaan.

1. Per Natura2000gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats in deze gebieden geïnventariseerd en is nagegaan of sprake is van een behoud of verbeterdoelstelling. Hiervoor is gebruik gemaakt van bestaande informatie uit de gebiedsdocumenten (zie <http://www.synbiosys.alterra.nl/Natura2000>).
2. Vervolgens zijn de verschillen tussen bestaand ruimtelijk beleid (streekplankaart) en nieuw ruimtelijk beleid in de omgeving van het gebied geïnventariseerd, door de kaarten op elkaar te leggen. Hiervoor gebruiken we niet de scenariobeelden uit de PlanMER omdat deze beelden alleen een beeld op hoofdlijnen laat zien. In plaats daarvan zijn de functie- en de kwaliteitskaart gebruikt. Dit blijft een beoordeling op hoofdlijnen. In het vervolgproces zal aan de hand van gebiedsprocessen en uitwerking van bestemmingsplannen duidelijk worden welke concrete ruimtelijke gevolgen voor het Natura2000 gebied spelen.
3. Tenslotte zijn de mogelijke knelpunten van beleidswijzigingen voor de Natura 2000gebieden beschreven.

Ad 1.

In Zuid-Holland zijn globaal vier typen Natura 2000 landschappen gelegen: duinen, meren en moerassen, delta en rivierengebied. Vooral waterkwaliteit en waterkwantiteit bepalen de mate van instandhouding van de soorten en habitats in deze gebieden. Maar ook versnippering en verstoring kunnen een rol spelen. Op nationaal niveau is een inventarisatie door LNV gemaakt van de urgente vraagstukken (Sense of urgency gebieden). Dit heeft plaatsgevonden op basis van analyse van de huidige situatie van kernopgaven die in het Natura 2000 doelendocument (LNV 2006) zijn vastgesteld. Kernopgaven geven verbeteringen aan voor clusters van habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en waarvoor Nederland van groot tot zeer groot belang is. Deze kernopgaven vergen op landschapsniveau en op gebiedsniveau een samenhangende aanpak in beheer en inrichting. Een sense of urgency voor een kernopgave is toegekend als binnen nu en 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. In Zuid-Holland gaat het om drie gebieden (vanuit watervraagstukken):

- Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein
- Nieuwkoopse Plassen en de Haeck
- Zouweboezem

In de gebiedsdocumenten is aangegeven welke eisen de soorten en habitats aan het gebied stelt, welke knelpunten optreden en welke oplossingen denkbaar zijn.

In Zuid-Holland zijn de opgaven wat betreft de instandhoudingseisen van Natura2000 gebieden groot.

Ad 2

De volgende wijzigingen in het beleid hebben mogelijk invloed op de natuur in Natura2000gebieden:

- aanpassingen in de aanduiding van stedelijk gebied en dorpsgebiedcontour (aanpassing in bebouwingscontour)
- aanpassingen in de aanduiding van de bedrijventerreinen
- aanpassingen in bestaande en geplande recreatiegebieden
- potentiële verandering in recreatief gebruik
- nabijheid ruimtelijke reserveringen infrastructuur
- aanpassingen in de EHS,
- zoeklocatie voor windmolenparken
- zoeklocatie voor glastuinbouw
- nabijheid transformatiegebied

In het PlanMERrapport is aangegeven dat deze ontwikkelingen in de toekomst voor alle Natura2000 gebieden mogelijk negatieve effecten kunnen hebben. Bijvoorbeeld over de aanleg van een nieuw glastuinbouwbedrijfsgebied bestaat nog veel onzekerheid. Wanneer gekozen zou worden voor een nieuwe locatie op de Zuid-Hollandse eilanden moeten de effecten voor de betreffende Natura2000 gebieden nader in beeld worden gebracht. Een nieuwe glastuinbouwlocatie in Kaag en Braassem vraagt voor een nadere analyse in het plangebied.

Ontwikkelingen waar de provincie een afzonderlijke Structuurvisie heeft opgesteld zijn niet in beschouwing genomen. Dit betreft de Provinciale Structuurvisie Noordse Buurt.

Natura2000 gebied	<p>Verschillen in gebiedsaanduidingen op functiekaart (en kwaliteitskaart) van de Provinciale Structuurvisie en de 4 streekplankaarten van gebieden nabij Natura2000 gebieden</p> <p>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding</p>
Biesbosch (112)	<p><i>Verschillen</i> Bovenpolder is uit de contour gehaald: dit betekent een verkleining contour Functie stedelijk groen is in het aangrenzende gebied toegenomen Contour in Zuidpolder en Alloijzenpolder is verruimd Contour Vierpolders is verruimd Derde Merwedehaven is verkleind</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> beperkte contourwijzigingen waarvan de effecten in de uitwerking moeten worden geanalyseerd. Hierboven beschreven ontwikkelingen aan de zuidrand van Dordrecht hebben zeer waarschijnlijk geen invloed hebben op de kwaliteiten van de Biesbosch, omdat deze geen significant effect hebben op de abiotische randvoorwaarden voor dit gebied</p>
Boezems Kinderdijk (106)	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (104)	<p><i>Verschillen</i> meer natuur op de functiekaart in gebieden rond deze Natura2000 gebieden</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Coepelduynen (96)	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
De Wilck (102)	<p><i>Verschillen</i> Dit gebied is onderdeel geworden van provinciaal landschap functie boomteelt ten zuiden van het gebied is weggehaald</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> ontwikkelingen in provinciaal landschap kunnen mogelijk invloed hebben op de kwaliteiten van de Wilck</p>

Donkse Laagten (107)	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Duinen Goeree & Kwade Hoek (101) *	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV Geen veranderingen (recreatie blijft) Zoeklocatie wind op functiekaart</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk risico op aantasting door aanleg van nieuw windpark</p>
Grevelingen (115)	<p><i>Verschillen</i> Zoeklocatie wind op functiekaart</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Haringvliet (109)	<p><i>Verschillen</i> Nieuw-Zeeland was als verblijfsrecreatie op streekplankaart aangeduid en is op functiekaart als dorpsgebied getypeerd Zoetwaterkanaal tussen Middelharnis en Stellendam Uitbreiding natuur in hetzelfde gebied Zoeklocatie wind betreft ook de randen van de Hoeksche waard</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Hollands Diep (111)	<p><i>Verschillen</i> Numansgors was als verblijfsrecreatie op streekplankaart aangeduid en is op functiekaart als dorpsgebied getypeerd Mogelijke verplaatsing van TNO naar Hoeksche Waard is niet opgenomen in PSV</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Kennemerland-Zuid (88)	<p><i>Verschillen</i> Een al bestaande camping is op functiekaart opgenomen aan zuidrand van het duinengebied</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Krammer-Volkerak (114)	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Meijndel & Berkheide (97)	<p><i>Verschillen</i> Valkenburg is ingetekend</p>

	<p>glastuinbouw Mient-Kooltuin wordt groene buffer tussen Valkenburg en duinen</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk positieve effecten op het aangrenzende duinengebied</p>
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103)	<p><i>Verschillen</i> Transformatie van Noordse Buurt is al via andere structuurvisie vastgelegd. Situatie Camping de Roerdomp blijft ongewijzigd (verblijfsrecreatie)</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Oude Maas (108)	<p><i>Verschillen</i> Nabijheid Provinciaal landschap IJsselmonde: Contouruitbreiding bij Hoogvliet Zuid-oost</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk negatieve effecten op nabijgelegen Natura2000 gebied</p>
Oudeland van Strijen (110)	<p><i>Verschillen</i> Nieuw Bedrijventerrein aan Noordzijde in Strijen</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk negatieve effecten op nabijgelegen Natura2000 gebied</p>
Solleveld & Kapittelduinen (99)	<p><i>Verschillen</i> Zandmotor leidt tot een lichte verbreding van de kust Transformatie-opgave bij Solleveld (Kijkduin)</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk negatieve effecten op nabijgelegen Natura2000 gebied</p>
Uiterwaarden Lek (82)	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV</p> <p>Oordeel Geen risico op aantasting voorzien</p>
Voordelta (113) *	<p><i>Verschillen</i> Zoeklocatie wind op functiekaart Voorzetting Tweede Maasvlakte (reeds bestaand beleid)</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk knelpunt door aanleg van nieuw windpark</p>
Voornes Duin (100) *	<p><i>Verschillen</i> Zoeklocatie wind op functiekaart</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk knelpunt door aanleg van nieuw windpark</p>
Westduinpark & Wapendal (98)	<p><i>Verschillen</i> Norfolk terrein wordt getransformeerd naar stads-en</p>

	<p>dorpsgebied</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Zouweboezem (105)	<p><i>Verschillen</i> Geen relevante verschillen tussen streekplankaart en functiekaart PSV</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> geen risico op aantasting voorzien</p>
Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid (70)	<p><i>Verschillen</i> Meer natuur begrensd langs de Diefdijk</p> <p><i>Conclusie wat betreft de risico's op beïnvloeding:</i> mogelijk positieve effecten voor aangrenzend Natura2000 gebied</p>

Ad 3. Uit de inventarisatie komen de volgende mogelijk knelpunten naar voren.

Recreatief ruimtegebruik in de Provinciale Landschappen kan op gespannen voet met natuurbescherming en natuurontwikkeling staan

(voorbeeld De Wilck)

In de Provinciale Landschappen liggen leefgebieden van soorten die volgens de VHR gebieden beschermd moeten worden (bijvoorbeeld smient en kleine zwaan in De Wilck). De leefgebieden van deze soorten zijn groter dan het begrensde Natura2000gebied. Het beter ontsluiten van deze gebieden voor de stedelijke recreant kan hier tot een verstoring leiden.

Recreatie - en stedelijke ontwikkeling kan de kwaliteit van de bestaande ecosystemen langs de kust beïnvloeden

(voorbeelden Solleveld & Kapittelduinen, Westduinpark & Wapendal)

Onder invloed van de zee en de menselijke bewoning is langs de Zuid-Hollandse kust een afwisselend landschap ontstaan. Er komen zeer verschillende habitats en soorten voor. De duinen en stranden zijn ook belangrijk voor recreatie en toerisme. In de provinciale structuurvisie wordt benadrukt dat deze sector een belangrijke pijler is van de economie. Een voorbeeld van een gebied met veel afwisseling is het Solleveld, dat ligt tussen Den Haag en Ter Heijde. Dit gebied wijkt af van de meeste andere Zuid-Hollandse duingebieden doordat het voor het overgrote deel bestaat uit 'oude duinen'. Bijzonder in deze ontkalkte duinen zijn enkele heideterreintjes, die evenals andere landschapselementen herinneren aan het historische, agrarische gebruik. Het gebied is niet heel reliëfrijk en bestaat uit duinen, duinbossen, graslanden, duinheiden, struwelen, ruigten en plassen. Aan de binnenduintrand liggen oude landgoedbossen met een rijke stinzefflora. Aan de grens van dit gebied ligt Kijkduin, een locatie die in de Structuurvisie is omschreven als familie badplaats. Om de kwaliteit van Kijkduin te versterken wil men een bijzonder voorzieningsprogramma dat uitgaat van cultuur, natuur en wellness realiseren. Ook is er ruimte voor het realiseren van bijzondere woonmilieus. Dit zal buiten de Natura2000 gebieden plaatsvinden. In combinatie met de recreatieopgaven kan dit leiden tot een aantasting en verstoring van kwetsbare natuurgebieden. Dit geldt niet alleen voor dit gebied, ook elders (Westduinpark en Wapendal) is sprake van stedelijk dynamiek.

Recreatie ontwikkeling en zoeklocaties voor glastuinbouw en windpark in de Zuid-Hollandse Delta kunnen effect hebben op de natuur in dit gebied

Op de functiekaart zijn zoeklocaties voor glastuinbouw en een nieuw windpark in de Zuid-Hollandse delta opgenomen.

De zoeklocatie voor glastuinbouw op Goeree Overflakkee moet voldoen aan de voorwaarden beschreven in het ontwerp-Provinciaal Waterplan 2010-2015. Dit betekent dat

deze zelfvoorzienend moet zijn wat betreft de zoetwatervraag en er geen emissies naar het watersysteem mogen plaatsvinden. Lichthinder en groei van het verkeer zijn versturende factoren.

Voor het ontwikkelen van een windpark zijn Goeree Overflakkee, op de Maasvlakte en het in het zeegebied voor de kust van de Tweede Maasvlakte als mogelijke zoeklocatie aangemerkt.

Om de regionale economie te versterken, heeft de provincie ambities om de ontwikkeling van toerisme en recreatie te versterken. Dit betekent de aanleg van fietspaden, wandelpaden en mogelijke ontwikkeling van verblijfsrecreatie. Voorkomende vogelsoorten zijn gevoelig voor verstoring door deze activiteiten. In gebiedsuitwerkingen zal duidelijk moeten worden om welke gebieden het zal gaan.

Ter afsluiting

De conclusie uit deze globale inventarisatie luidt dat de effecten voor Natura 2000 gebieden (soorten en habitats) van de beleidswijzigingen beperkt zijn. Dit is logisch omdat de provincie gekozen heeft voor een beleidsneutrale vertaling van het ruimtelijk beleid naar de instrumenten van de Wro.

De wijzigingen op het gebied van recreatie en toerisme hebben mogelijk negatieve effecten voor de Natura2000 gebieden

De beleids- en onderzoeksagenda bevatten veel punten die mogelijk effecten hebben op de instandhoudingseisen van soorten en habitats. Dit zijn: de agenda voor de landbouw, de agenda voor recreatie en de keuze van tracé's voor nieuwe weg- en spoorverbindingen in het kader van het verbeteren van de bereikbaarheid op verschillende schaalniveaus.

Deze onderwerpen zullen in de toekomst om nader onderzoek van de mogelijke natuureffecten vereisen.

Bijlage 1 Literatuurverwijzingen

Hilferink, M. and Rietveld, P. (1999) Land Use Scanner: An integrated GIS based model for long term projections of land use in urban and rural areas. *Journal of Geographical Systems* 1(2): 155-177.

Loonen, W. and Koomen, E. (2009) Calibration and validation of the Land Use Scanner allocation algorithms. PBL-report. Netherlands Environmental Assessment Agency, Bilthoven.

LNV website

MNP (2007) Nederland Later; Tweede Duurzaamheidsverkenning deel fysieke leefomgeving Nederland. MNP-publicatienr.500127001/2007. Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven.

VROMRaad advies landelijk gebied

RLG advies over de toekomst van de landbouw